

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA ŁĘDZINY DO ROKU 2020

aktualizacja

ŁĘDZINY 2014

Wprowadzenie

Podjęcie prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Miasta Łęczyny do 2020 roku stanowi kolejny etap porządkowania wiedzy o mieście, wyznacza kierunki jego rozwoju oraz, co może okazać się najważniejsze inicjuje wspólne i partnerskie działania na rzecz rozwoju miasta. Strategia rozwoju określa podstawowe potrzeby społeczne, gospodarcze i środowiskowe w postaci priorytetów i celów długookresowych. Tworzenie strategii rozwoju jest procesem ciągłym i stale zorientowanym na wdrażanie i kontrolowanie dochodzenia do postawionych celów.

W dobie nowego tysiąclecia, nasyconego zagrożeniami i pojawiającymi się szansami, podporządkowanym procesom globalizacji i powiększającej się konkurencji, niezbędną dla każdej organizacji w tym samorządowej, staje się potrzeba wypracowania własnego planu działania na przyszłość, który pozwoli na dostosowanie się do szybko zachodzących zmian oraz do stawienia czoła stale rozwijającej się konkurencji.

Strategia nadaje długookresowy kierunek zmianom powodującym rozwój poprzez określenie priorytetów i celów strategicznych oraz w kolejnym kroku, w myśl jednej z podstawowych zasad przyświecających działaniu Unii Europejskiej, koncentrację zasobów i działań. Strategia stanowi ramy dla podejmowania kluczowych decyzji w przyszłości, opracowywania planów realizacyjnych i składających się na nie projektów. Kluczowym elementem będzie wykorzystanie potencjału przedsiębiorczego miasta, a także zmiana mentalności mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości. Jednym z jej podstawowych celów jest wyzwalanie i utrwalanie aktywności całego społeczeństwa miasta.

Wspólne tworzenie strategii rozwoju przez liderów lokalnych przyczyni się do uzyskania konstruktywnego porozumienia wszystkich mieszkańców wokół celów oraz do wzmocnienia procesów samoorganizacji społeczności lokalnej. Podjęcie wspólnego wysiłku przygotowania strategii, uczestnictwo w tych pracach oraz współdziałanie wszystkich partnerów sceny lokalnej w tym procesie jest wyrazem rzeczywistej identyfikacji z miastem, z jego tradycją i kulturą. Posiadanie przez gremia opracowujące strategię rozwoju dobrego rozpoznania potrzeb i oczekiwań mieszkańców, funkcjonujących w nim przedsiębiorstw, potrzeb i wymagań odwiedzających miasto gości oraz poszukujących lokalizacji firm i

inwestorów pozwoliło na przygotowanie atrakcyjnej wizji rozwoju miasta i uruchomienie w nim procesów, które doprowadzą do tego do czego jest powołany samorząd lokalny – poprawy jakości życia mieszkańców.

2. Diagnoza strategiczna miasta Łęczyny

2.1. Położenie, warunki naturalne, historia i ogólna charakterystyka miasta.

Położenie

Łęczyny położone są w środkowej części województwa śląskiego, w pewnym oddaleniu od mocno zurbanizowanego Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Centrum miejscowości wyznaczają współrzędne geograficzne: 19° 07' długości geograficznej wschodniej i 50° 08' szerokości geograficznej północnej. Gmina sąsiaduje od północy z Katowicami i Mysłowicami, od wschodu z Imielinem i Chełmem Śląskim, od południa z Bieruniem, od zachodu z Tychami.

Teren Łęczyn wchodzi w skład dwóch jednostek fizyczno-geograficznych. Części północno-zachodnia i północna miasta, obejmujące dzielnice: Hołdunów, Zamoście, Ratusz, Centrum, Blych i Smardzowice, leżą na pograniczu Wyżyny Śląskiej. Południowo-wschodnia część z dzielnicami: Rachowy, Goławiec i Górki, stanowi fragment Kotliny Oświęcimskiej.

Miasto zajmuje obszar o powierzchni 3 104 ha i nie posiada zwartej przestrzennie zabudowy: pomiędzy poszczególnymi dzielnicami rozciągają się pola, lasy i tereny przemysłowe. Na terenie Lędzin występują dwa ciek wodne - Potok Goławiecki i rzeka Przyrwa, należące do zlewiska Wisły.

Przez obszar gminy przechodzi linia kolejowa biegnąca do Tych i Mysłowic. Przez północny skraj miasta przebiega dwujezdniowa droga krajowa nr S1(E75), umożliwiająca szybkie połączenie w kierunkach: Bielsko Biała - Cieszyn oraz Port Lotniczy Pyrzowice - Warszawa - Gdańsk. W niedalekiej odległości na północ ok. 9 km znajduje się skrzyżowanie drogi S1 z autostradą A4 (E40) leżącą w transeuropejskim korytarzu transportowym sieci TEN-T biegnącą od granicy z Niemcami do Krakowa a w 2012 dalej do granicy z Ukrainą. Ponadto w najbliższych latach planowane jest powstanie drogi ekspresowej S1 równoległej do istniejącej drogi krajowej S1 na odcinku Mysłowice Kosztowy – Bielsko-Biała.

Warunki naturalne

Obszar administracyjny Lędzin znajduje się w obrębie dwóch makroregionów - Wyżyny Śląskiej i Kotliny Raciborsko-Oświęcimskiej. W ramach Wyżyny Śląskiej, o krajobrazie zrębowym, wyróżnić można opadający w kierunku Kotliny Mlecznej fragment południowego stoku Płaskowyzu Murcek, rozciętego obniżeniem koło Ławek, wraz z doliną

Przyrwy. Od południowego wschodu jest on ograniczony Garbem Łędzińskim, rozciągającym się pomiędzy Hołdunowem i Jaroszwicami, o długości około 5 km i szerokości blisko 1,5 km. Jego partie szczytowe, dochodzące do wysokości nieco ponad 300 m n.p.m., są faliste lub pagórkowate, w niektórych miejscach porozcinane płytkimi dolinami. Łagodniejsze południowo-wschodnie stoki Garbu opadają w kierunku doliny Wisły i Przemszy, obejmując także dolinę Gostyni, wchodzącą już w skład Kotliny Oświęcimskiej. Fizjograficznie Łędziny pozostają na obszarze Pagórów Jaworznickich, na terenie urozmaiconym wzgórzami: Klimontem (302 m n.p.m.), Szachtą (296 m n.p.m.), Strzyżówką (290 m n.p.m.), Małkowcem, Kępą, Wapieńką i Glinogórą.

W budowie geologicznej obszaru leżącego w obrębie Wyżyny Śląskiej biorą udział głównie utwory triasowe i karbońskie oraz czwartorzędowe. Dno Kotliny Mlecznej wyścielone jest osadami mioceńskimi oraz plejstoceniowymi. Jednostki wchodzące w skład Kotliny Oświęcimskiej są zbudowane z mioceńskich iłów, piaskowców i łupków, nakrytych piaskami i iłami o genezie czwartorzędowej, a ponadto glinami zwałowymi i piaskami, stanowiącymi rezultat działalności lodowców.

Klimat obszaru miasta Łędziny kształtują ścierające się masy powietrza o charakterze podzwrotnikowym - dochodzące z południa przez Bramę Morawską, arktycznym i podbiegunowym - napływające z północy, morskim - znad Atlantyku i kontynentalnym - z Europy Wschodniej.

Pokrywa glebowa gminy jest mało zróżnicowana. Występują tutaj przeważnie gleby bielcowe, wytworzone z utworów pochodzenia lodowcowego, gleby brunatne, czarne ziemie, rędziny (pojawiające się głównie na wyniosłościach Garbu Łędzińskiego) oraz gleby bagienne. Wszystkie gleby występujące na terenie Łędzin zostały zaliczone do klasy „A”, czyli najmniej skażonych, gdzie uprawa roślin może być prowadzona bez żadnych ograniczeń. Do głównych upraw można zaliczyć: różnego rodzaju zboża jare i ozime, kukurydzę, ziemniaki i buraki cukrowe.

Na terenie Łędzin występują dwa ciek wodne - Potok Goławiecki i rzeka Przyrwa, należące do zlewiska Wisły. Rzeka Przyrwa, stanowiąca dopływ Mlecznej, długości około 15 km, ze źródłami w Wesolej, niemal na całym odcinku w granicach miasta jest obecnie uregulowana. Dawniej tworzyła ona liczne meandry w obrębie szerokiej, płaskiej i podmokłej doliny. U stóp Garbu Łędzińskiego bierze natomiast swój początek Potok Goławiecki, płynący szeroką, podmokłą doliną w niżej położonej części miejscowości, z ujściem wpadającym bezpośrednio do Wisły. Potok ten jest wykorzystywany do hodowli ryb w

licznych stawach, leżących w jego pobliżu. Obie rzeki są zasilane licznymi drobniejszymi ciekami, najczęściej nie posiadającymi nazwy.

Na znacznych fragmentach gminy dominuje krajobraz naturalny, obejmujący 76% obszaru miasta, w którym zdecydowanie przeważa podtyp polowo- uprawny, stanowiący 38,5% powierzchni. Na terenie Łędzin występuje też krajobraz użytkowany, na który składają się krajobraz zurbanizowany i górniczo-przemysłowy, powstały w wyniku działalności antropogennej. Szczególnie silnie zurbanizowane są części: centralna, południowo-wschodnia i północno-wschodnia.

Północna i północno-wschodnia część gminy otoczona jest lasami, wchodzącymi w skład leśnego pasa ochronnego Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Dominującym rodzajem są lasy iglaste, głównie sosnowe, natomiast drugie miejsce zajmują lasy mieszane, przede wszystkim sosnowo-dębowe. Spełniają one bardzo ważną funkcję ochronną - zatrzymują większość zanieczyszczeń napływających na teren Łędzin z bardziej uprzemysłowionych terenów Śląska.

Ludność gminy.

Na dzień 10 maja 2013 liczba ludności wynosiła 16 273 (8032 mężczyzn i 8241 kobiet) co w porównaniu z rokiem 2007 (16 046 osób) daje wzrost o 227 osób. Liczbę ludności ze względu na wiek produkcyjny na koniec grudnia 2006 i na początek maja 2013 przedstawia tabela 1.

	Liczba ludności w wieku			liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 ludności w wieku produkcyjnym
	przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym	
2006	3632	10454	2070	54,5
2013	2998	10944	2331	48,7

TAB 1 Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2006 i 2013 roku

(źródło: Urząd Statystyczny w Katowicach, Urząd Miasta Łędziny)

Na jeden km² powierzchni przypada średnio 524 osoby, ale w poszczególnych dzielnicach gęstość zaludnienia jest zróżnicowana - zdecydowanie największa jest w Lędzinach i Hołdunowie, w których znajdują się bloki wielorodzinne, natomiast dużo mniejsza jest w pozostałych dzielnicach, w których przeważa zabudowa jednorodzinna.

W latach dziewięćdziesiątych zachodziły istotne zmiany z zakresie liczby i struktury ludności Lędzin. W dużej mierze były one wynikiem przemian w sferze ekonomicznej na obszarze gminy i w większym stopniu zależały od migracji ludności niż od ruchu naturalnego.

Poczynając od roku 1996 systematycznie spada liczba urodzeń i wzrasta liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (65 i więcej lat). Tendencję wzrostową widać również w przedziale wiekowym 20-64 lata. Świadczy to o starzeniu się społeczności lędzińskiej, co jest zgodne ze zmianami demograficznymi zachodzącymi w skali całego kraju.

2.2. Mocne strony i szanse rozwojowe. Słabe strony i zagrożenia dla rozwoju

WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ MIASTA

Z analizy wewnętrznych przewag miasta w odniesieniu do jednostek konkurencyjnych można wyodrębnić kilka kluczowych czynników. Na pierwszy plan wysuwa się korzystne położenie geograficzne zarówno pod względem komunikacyjnym jak i bliskości konurbacji w połączeniu z znaczą powierzchnią wolnych terenów pod inwestycje w pobliżu Tychów, które cierpią na ich brak. Następne w kolejności czynniki to baza sportowo rekreacyjna oraz potężny i stabilny pracodawca chociaż dywersyfikacji rozwoju gospodarczego w przypadku dekonunktury w branży o kluczowym znaczeniu dla miasta mogą okazać się niekorzystne. Struktura ludności Łędzin oraz saldo migracji na tle całego województwa przedstawia się ogólnie korzystnie.

Diagnoza słabych stron miasta ukazała następujące kluczowe czynniki: zły stan techniczny infrastruktury drogowej, transportowej i inwestycyjnej, mała przedsiębiorczość mieszkańców oraz brak miejsca centralnego, jakim jest Rynek. . Wskazują one na potrzebę budowy i ciągłej aktualizacji koncepcji całościowego rozwoju miasta, z jednoczesnym rosnącym zaangażowaniem mieszkańców w ten proces. Ukazuje to wagę problemów społecznych przed jakimi stoją obecne środowiska rządzące, dla których jednym z podstawowych zadań staje się wciągnięcie do urzeczywistniania wizji rozwoju również tej części społeczeństwa, która dotychczas nie brała aktywnego udziału w kreowaniu rzeczywistości swojej małej ojczyzny.

Rozwoju jakiegokolwiek organizacji nie można rozpatrywać nie uwzględniając wyzwań i presji pojawiających się w otoczeniu zewnętrznym. Za kluczowe szanse na rozwój Łędzin należy uznać zainteresowanie terenami inwestycyjnymi okazywane przez podmioty zewnętrzne, pojawiające się dodatkowe środki na rozwój (w szczególności fundusze unijne), bliskość powstającej metropolii górnośląskiej jak również dalszy rozwój infrastruktury transportowej w bezpośrednim sąsiedztwie miasta a mianowicie budowa nowej trasy S-1. W definiowaniu zagrożeń zewnętrznych kluczowymi okazują się konkurencja ze strony miast i gmin ościennych w pozyskiwaniu inwestorów i środków zewnętrznych, możliwe opóźnienie w budowie trasy S-1. Obrazuje to skalę problemów, na które może natrafić społeczność lokalna realizując zakładany scenariusz rozwoju, a na które nie będzie mieć ona

bezpośredniego wpływu. Uwzględnienie tych czynników w fazie planowania i projektowania może mieć kluczowy wpływ na powodzenie realizacji zamierzonych celów, dlatego kolosalne znaczenie ma skuteczne uzmysłwienie sobie ich przez liderów.

Podczas spotkania dotyczącego uaktualnienia Strategii Rozwoju Miasta Łęczyny w dniu 1 lipca 2013 roku ustalono podział na następujące obszary szczegółowej analizy:

- Rynek pracy, przedsiębiorczość, infrastruktura
- Aktywność społeczna i obywatelska
- Kultura, sport i turystyka
- Edukacja
- Polityka społeczna i ochrona zdrowia

W stosunku do poprzedniej wersji Strategii taki podział pozwolił na bardziej szczegółowe spojrzenie na istotne dla mieszkańców kwestie. Dzięki pracy w podzespołach uczestnicy warsztatu mieli możliwość dokonania wnikliwej analizy dziedziny, z którą mają do czynienia na co dzień. Pozwoliło to również na wstępną analizę problemów i ich przyczyn, a także przyczyniło się do wypracowania lepszych rozwiązań problemów.

Mocne strony miasta

OBSZAR 1: Rynek pracy, przedsiębiorczość, infrastruktura

- Położenie geograficzne
- Duży zakład pracy (KWK Ziemowit)
- Bliskość ośrodków rządowo-społecznych
- Bogate zasoby węgla zapewniające kilkadziesiąt lat eksploatacji

OBSZAR 2: Aktywność społeczna i obywatelska

- Duża liczba organizacji pozarządowych
- Wielu liderów lokalnych
- Dużo aktywnej młodzieży

OBSZAR 3: Kultura, sport, turystyka

- aktywne instytucje kultury, skutecznie pozyskujące środki na swoją działalność - Miejski Ośrodek Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna
- Jedyna w powiecie sala widowiskowo - kinowa
- Aktywne kluby sportowe
- Tereny rekreacyjne, baseny, kryte korty tenisowe
- Popularne wśród mieszkańców festyny, koncerty, wystawy, plenery
- Miejsce organizacji sportów ekstremalnych – Wopienka
- Miejska Biblioteka Publiczna o bogatych zasobach i stałych czytelnikach

OBSZAR 4: Edukacja

- Dobry stan techniczny szkół
- Stosunkowo dobre wyposażenie placówek edukacyjnych w pomoce naukowe i komputery
- Wysoki poziom wykształcenia nauczycieli (ustawiczne rozwijanie kompetencji)
- Duże znaczenie czynnika integracyjnego w edukacji (np. oddziały integracyjne w przedszkolach)
- Duże nakłady na oświatę (traktowaną jako priorytet)
- Wysoki poziom edukacji przedszkolnej
- Umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych na projekty edukacyjne

- Współpraca z lokalnymi instytucjami (MOK, PCPR)

OBSZAR 5: Polityka społeczna i ochrona zdrowia

- Dobra promocja miasta poprzez możliwość realizacji usług prozdrowotnych, zdrowotnych i rehabilitacyjnych (pacjenci z zewnątrz, konferencje, seminaria)
- Dobrze funkcjonujące poradnie specjalistyczne
- Dobrze przygotowana kadra pomocowa w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej
- Specjalistyczne usługi (np. w zakresie pomocy dzieciom i rodzinom z FAS)
- Dostęp do sieci wsparcia i usług specjalistycznych w zakresie interwencji kryzysowej
- Kompleksowość usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych
- Bogate zaplecze diagnostyczne
- Szybka reakcja na potrzeby mieszkańców w zakresie polityki społecznej i ochrony zdrowia
- Placówka opiekuńczo-wychowawcza wsparcia dziennego (Świetlica Socjoterapeutyczna)

Słabe strony miasta

OBSZAR 1: Rynek pracy, przedsiębiorczość, infrastruktura

- Słaby rozwój infrastruktury drogowej na terenie gminy, a także brak powiązania dróg gminnych z drogami wyższych kategorii
- Brak realizacji inwestycji drogi S1
- Niska konkurencyjność małych, lokalnych firm
- Brak ulg podatkowych stymulujących rozwój przedsiębiorczości
- Brak dostępu obiektów publicznych dla osób niepełnosprawnych
- Brak ścieżek rowerowych
- Słaba komunikacja miejska Łędzin
- Korkujący Łędziny przejazd kolejowy

OBSZAR 2: Aktywność społeczna i obywatelska

- Niska aktywność organizacji pozarządowych
- Rozproszone cele organizacji pozarządowych
- Brak współpracy między organizacjami pozarządowymi
- Małe wsparcie logistyczne (lokalowe, techniczne) organizacji pozarządowych
- Niskie zaangażowanie mieszkańców w życie społeczności

OBSZAR 3: Kultura, sport, turystyka

- Niewystarczające wyposażenie do organizacji imprez masowych
- Brak miejsc atrakcyjnych dla młodzieży: kluby dla młodzieży, dyskoteki
- Niski poziom edukacji kulturalnej mieszkańców w kontekście form takich jak koncerty muzyki poważnej, klasycznej, teatr, opera, filharmonia

OBSZAR 4: Edukacja

- Problemy lokalowe Gimnazjum nr 1
- Słaba motywacja nauczycieli
- Uzależnienie od środków unijnych
- Niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach
- Wysokie koszty utrzymania placówek edukacyjnych
- Niż demograficzny w szkołach ponadpodstawowych
- Wysoka liczba nauczycieli
- Niska świadomość wartości wykształcenia wśród mieszkańców
- Niska aktywność w podnoszeniu kwalifikacji w kontekście kształcenia

ustawicznego

- Relatywnie niski poziom kształcenia w szkołach na podstawie rankingów zewnętrznych

OBSZAR 5: Polityka społeczna i ochrona zdrowia

- Brak poradni ortodontycznej
- Brak izby porodowej
- Małe fundusze na organizacje pozarządowe
- Spożywanie alkoholu w przestrzeni publicznej
- Zaśmiecanie i dewastacja mienia publicznego
- Niedostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych

Szanse rozwojowe miasta

OBSZAR 1: Rynek pracy, przedsiębiorczość, infrastruktura

- Duże tereny niezagospodarowane
- Bliskość Specjalnej Strefy Ekonomicznej

OBSZAR 2: Aktywność społeczna i obywatelska

- Otwartość na partnerstwo publiczno - społeczne
- Chęć współpracy ponadgminnej

OBSZAR 3: Kultura, sport, turystyka

- Spotkania integracyjne mieszkańców koncentrujące dużą liczbę mieszkańców
- Sygnalizowanie potrzeb na imprezach plenerowych
- Rozwijająca się współpraca między instytucjami miasta, przedsiębiorcami, uczelniami, organizacjami pozarządowymi
- Plac Farski jako miejsce dla działań kulturalnych, społecznych, aktywizujących
- Modernizacja infrastruktury Zalewu

OBSZAR 4: Edukacja

- Promowanie aktywnego stylu życia, w tym aktywności edukacyjnej
- Napływ mieszkańców z wyższymi aspiracjami edukacyjnymi
- Kształcenie na odległość (e-learning)

OBSZAR 5: Polityka społeczna i ochrona zdrowia

- Dobra współpraca pomiędzy MOPS, MZOZ i organizacjami pozarządowymi
- Ośrodek FAS
- Rozwój rehabilitacji
- Budowa kompleksu dla osób starszych i niepełnosprawnych
- Inwestycje w rozwój ekonomii społecznej

WSPÓLNE: Pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym pochodzących ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej

Zagrożenia dla rozwoju miasta

OBSZAR 1: Rynek pracy, przedsiębiorczość, infrastruktura

- Zmiany w systemie prawnym
- Zmiana sytuacji prawnej wokół polityki energetycznej Unii Europejskiej w zakresie wykorzystania węgla kamiennego
- Brak zainteresowania terenami inwestycyjnymi
- Problemy komunikacji miejskiej

OBSZAR 2: Aktywność społeczna i obywatelska

- Zmiany w prawie dotyczące organizacji pozarządowych
- Zachowawczość społeczeństwa

OBSZAR 3: Kultura, sport, turystyka

- Rozbieżności w zakresie potrzeb kulturalnych wśród mieszkańców
- Ograniczenie względem propozycji do standardowej oferty w zakresie kultury i sportu
- Migracja osób młodych

OBSZAR 4: Edukacja

- Zagrożenie patologiami i wykluczeniem wśród uczniów i uczennic
- Reforma systemu edukacji (szczególnie w zakresie szkół zawodowych)
- Bierność i mała aktywność mieszkańców

OBSZAR 5: Polityka społeczna i ochrona zdrowia

- Mała mobilność mieszkańców w sferze zawodowej
- Niedostateczne zainteresowanie władzy problemami społecznymi
- Brak infrastruktury okołopomocowej
- Biurokracja
- Brak dostępu do bezpłatnych usług prawnych dla klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Niedofinansowanie usług z zakresu pomocy społecznej i ochrony zdrowia
- Brak organizacji pozarządowych zdolnych do realizacji zadań publicznych
- Rozwarstwienie społeczne (długotrwałe i dziedziczne bezrobocie, zróżnicowanie dochodów, ubóstwo)
- Zmiany przepisów

3. Łędziny w 2020 roku

3.1. Wizja rozwoju miasta

Wizja rozwoju Łędzin do 2020

Na wizję rozwoju miasta Łędziny składa się 5 wartości

Łędziny to miasto:

1) **będące miejscem nowoczesnego i przyjaznego środowisku przemysłu wydobywczego, którego działalność nie koliduje z rekreacją i wypoczynkiem,** zaspokajającego potrzeby mieszkańców miasta jak i miejscowości sąsiednich, a wysoka aktywność kulturalna, jakość przestrzeni publicznej i stan środowiska przyrodniczego tworzą specyficzną lokalną atmosferę dla mieszkańców i gości.

2) **gdzie władze publiczne wykorzystują zaangażowanie społeczników, działaczy i liderów lokalnych,** inspirują mieszkańców do działalności na rzecz wspólnego dobra jakim jest nasza mała ojczyzna i **wspierają inicjatywy oddolne,**

3) **godzące wysoką jakość życia z trwałym i zrównoważonym rozwojem gospodarczym** opartym o:

- przedsiębiorczość i pomysłowość kapitału ludzkiego jakim są mieszkańcy, którzy niezależnie od wieku ciągle rozwijają się doskonaląc swoje kwalifikacje,
- napływ inwestycji zewnętrznych,
- wsparcie rodzimej przedsiębiorczości,
- rozwój wyspecjalizowanych usług wysokiej jakości takich jak: medyczne, , budowlane, logistyczne, socjalne i edukacyjne.

4) **zapewniające swoim mieszkańcom optymalne warunki rozwoju** poprzez

- pomoc w zaspokajaniu ich kulturalnych, edukacyjnych, mieszkaniowych i rekreacyjnych potrzeb,
- zagwarantowanie bezpieczeństwa publicznego, socjalnego i zdrowotnego,
- zintegrowanie ich wokół wspólnych inicjatyw,
- działania równoważące rynek pracy.

5) **aktywnie wykorzystujące położenie geograficzne, ogólnokrajową i wojewódzką sieć komunikacyjną i poszukujące nowych szans pojawiających się w otoczeniu,** oferujące dogodne warunki dla napływu nowych mieszkańców oraz inwestorów zaspokajających ich rosnące potrzeby, gotowe do konkurowania o środki zewnętrzne dla wsparcia realizacji swoich projektów rozwojowych.

3.2. Strategiczne kierunki rozwoju miasta

Pożądane strategiczne kierunki rozwoju miasta

Wizja rozwoju Łędzin oraz obserwacja kierunków przemian w mieście i jego otoczeniu pozwalają na sformułowanie strategicznych kierunków rozwoju:

1. Budowanie konkurencyjnej pozycji miasta poprzez wykorzystywanie szans i kreowanie nowych wartości rozpoznawalnych w bliższym i dalszym otoczeniu.

Chodzi w szczególności o poprawę pozycji i rozpoznawalności miasta w powiecie i aglomeracji poprzez wyeksponowanie jego wyróżników oraz przyciąganie nowych zasobów (inwestorów, mieszkańców, organizacji non profit, środków finansowych, wydarzeń kulturalnych) wpływających na jego rozwój.

2. Rozwijanie nowych, innowacyjnych i wspieranie istniejących funkcji gospodarczych i społecznych bazujących na kapitale ludzkim, geograficznym i środowiskowym.

Chodzi o sprawienie, aby lokalne podmioty gospodarcze otwały się w jak największym stopniu na otoczenie oraz zachowywały się elastycznie w stosunku do zmieniających się potrzeb rynku. Ponadto warto zauważyć nowe możliwości związane z rozwojem w bezpośrednim sąsiedztwie miasta ponadregionalnego układu transportowego oraz coraz większych wymagań bogacących się mieszkańców w stosunku do usługodawców. Należy pamiętać o młodych osobach wchodzących na rynek pracy, aby umożliwić im wsparcie w zakresie przedsiębiorczości i rozwoju zawodowego.

3. Pogłębianie dialogu społecznego i wciąganie coraz większej liczby mieszkańców w działania mające na celu szeroko pojęty rozwój miasta.

Chodzi o wyzwolenie szeroko rozumianej aktywności mieszkańców i równoległe wspieranie ich działań przez władze lokalne. Drzemący w mieszkańcach potencjał może być źródłem pozytywnych zmian i poprawy standardu życia wszystkich mieszkańców.

4. Problemy, priorytety i cele strategiczne miasta Łędziny.

W ramach przeprowadzonych warsztatów zdiagnozowano główne problemy miasta Łędzin.

Celem warsztatów było:

- a. Identyfikacja podstawowych problemów ograniczających rozwój społeczności Łędzin;
- b. Diagnoza potrzeb społecznych, dostępnych zasobów i potencjałów;
- c. Wzmocnienie dialogu społecznego i promowanie partycypacyjnego modelu współodpowiedzialności za swoje miasto;

Był to punkt wyjścia do wskazania kierunków działań, rozwiązań, wyznaczenia priorytetów. Do każdego obszaru przyporządkowano zestaw adekwatnych wskaźników. Analiza problemów i ich przyczyn miała miejsce w ramach wyznaczonych obszarów.

OBSZAR 1 – RYNEK PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, INFRASTRUKTURA

Podczas warsztatów uczestnicy diagnozowali obszar gospodarczo-ekonomiczny pod kątem istniejących problemów. Wskazano dziewięć głównych problemów:

1. Brak możliwości wykorzystania terenów inwestycyjnych przez nieukończone inwestycje drogowe – problem konkurencyjności kopalni, utrudnienia w ruchu drogowym.
2. Słaba infrastruktura drogowa – przede wszystkim zły stan nawierzchni dróg
3. Brak wsparcia dla sektora MŚP – brak ulg, wydawanie pozwoleń na stawianie obiektów wielkopowierzchniowych.
4. Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych i mających trudności w poruszaniu się – niewiele obiektów użyteczności publicznej przystosowanych do obsługi osób niepełnosprawnych, chodniki z wysokimi krawężnikami.
5. Brak ścieżek rowerowych – bariera rozwoju turystyki i rekreacji na terenie miasta.
6. Problem przejazdu kolejowego – ciągłe korki w centralnej części miasta, unormowanie ruchu kolejowego kopalni.
7. Słabe skomunikowanie Łędzin z ościennymi gminami i aglomeracją – niewiele połączeń autobusowych, kursujące zbyt rzadko, trudność z dojazdem i wyjazdem z miasta dla osób nieposiadających samochodu.
8. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna Łędzin wymagająca modernizacji.

9. Monokultura węglowa – kopalnia jest największym pracodawcą, zatrudnia najwięcej mieszkańców, ale jednocześnie jest to duże zagrożenie w przypadku wystąpienia dekonunktury. Może to spowodować błyskawiczną pauperyzację mieszkańców i ich marginalizację.

Jako cele strategiczne w tym obszarze wyznaczono następujące:

1. Poprawa infrastruktury drogowej gminy
2. Wzrost konkurencyjności MŚP i promocja rodzimej przedsiębiorczości
3. Promowanie postaw przedsiębiorczych wśród młodych
4. Poprawa jakości komunikacji na terenie gminy
5. Zmniejszenie długotrwałego i dziedzicznego bezrobocia na terenie gminy
6. Tworzenie warunków dla inwestorów zewnętrznych
7. Poprawa jakości infrastruktury publicznej na terenie miasta

Wskaźnikami spełnienia wyznaczonych celów będą:

1. Stopa bezrobocia
2. Liczba kilometrów wyremontowanych dróg
3. Liczba osób pracujących do liczby osób w wieku produkcyjnym
4. Poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych
5. Liczba nowo założonych działalności gospodarczych
6. Liczba zewnętrznych podmiotów inwestujących na terenie gminy
7. Liczba odnowionych obiektów infrastruktury publicznej
8. Liczba budynków publicznych pozbawionych barier architektonicznych

OBSZAR 2 – AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA

W obszarze aktywności społeczno-obywatelskiej uczestnicy zdiagnozowali następujących pięć problemów:

1. Mała aktywność organizacji pozarządowych – organizacje nie uczestniczą w realizacji zadań publicznych na terenie miasta, problemem jest też niski poziom startów w konkursach grantowych.
2. Rozproszenie celów organizacji pozarządowych – organizacje pozarządowe nie tworzą wspólnych inicjatyw.
3. Brak współpracy organizacji pozarządowych – organizacje pozarządowe nie występują wspólnie w sprawach dotyczących ich wszystkich, nie współdziałają.

4. Problemy lokalowe organizacji pozarządowych – organizacje pozarządowe na terenie miasta mają trudności z zapleczem technicznym i lokalowym.
5. Niski poziom aktywności obywatelskiej mieszkańców – mieszkańcy Lędzin rzadko włączają się w prace społeczne.

Jako cele strategiczne w tym obszarze wyznaczono:

1. Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych
2. Rozwój dialogu obywatelskiego
3. Wzrost zaangażowania mieszkańców w działalność organizacji pozarządowych
4. Rozwój współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi
5. Wzmocnienie postaw proaktywnych poprzez działania edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży.

Wskaźnikami spełnienia wyznaczonych celów będą:

1. Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych
2. Ilość zrealizowanych przez organizacje pozarządowe projektów
3. Ilość środków przekazanych przez samorząd ngo na realizację zadań publicznych
4. Liczba wolontariuszy w organizacjach pozarządowych
5. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
6. Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych
7. Ilość oddolnych inicjatyw obywatelskich

OBSZAR 3 – KULTURA, SPORT, TURYSTYKA

Główne problemy w zakresie kultury, sportu i turystyki to:

1. Niewystarczające zaplecze techniczne – brakuje specjalistycznego wyposażenia, które mogłoby uatrakcyjnić imprezy organizowane na terenie miasta.
2. Słaba aktywność młodzieży – niskie zaangażowanie w działania kulturalne, niskie zainteresowanie działalnością społeczno-kulturalną.
3. Niewystarczająca edukacja artystyczna mieszkańców.

Jako cele strategiczne w tym obszarze wyznaczono następujące:

1. Wsparcie lokalnego środowiska artystycznego
2. Rozwój edukacji artystycznej mieszkańców
3. Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w życiu społeczno-kulturalnym
4. Aktywizacja osób młodych

Wskaźnikami spełnienia wyznaczonych celów będą:

1. Ilość imprez organizowanych w gminie o charakterze lokalnym
2. Ilość imprez organizowanych w gminie o charakterze regionalnym
3. Ilość osób korzystających z oferty placówek kulturalnych gminy
4. Liczba uczestników imprez kulturalnych i sportowych
5. Poziom nakładów na kulturę i sport
6. Liczba osób korzystających z biblioteki publicznej
7. Liczba imprez kulturalnych promujących kulturę wysoką

OBSZAR 4 – EDUKACJA

W obszarze edukacji zidentyfikowano problemy takie jak:

1. Problemy lokalowe gimnazjum – dotyczą Gimnazjum nr 1.
2. Niski poziom motywacji nauczycieli – problem przekłada się na pracę z dziećmi i zaangażowanie w nią.
3. Przyzwyczajenie do bogatej oferty związanej z realizowanymi projektami unijnymi.
4. Wysoka liczba nauczycieli – trudna do utrzymania w kontekście niżu demograficznego.
5. Niska świadomość wartości wykształcenia wśród mieszkańców – przekłada się to na niski odsetek mieszkańców korzystających z kształcenia ustawicznego.
6. Niski poziom kształcenia w szkołach na podstawie zewnętrznych rankingów – co wpływa na atrakcyjność miasta jako dobrego miejsca do zamieszkania.
7. Niewystarczająca edukacja w dziedzinie kultury, sportu, zdrowia.

Jako cele strategiczne w tym obszarze wyznaczono następujące:

1. Wzmocnienie potencjału nauczycieli
2. Promocja wykształcenia jako wartości
3. Wzrost zaangażowania młodzieży w działalność obywatelską
4. Dostosowanie oferty edukacyjnej lędzińskich placówek oświatowych do zmian zachodzących w gospodarce
5. Wzmocnienie funkcji wychowawczej szkoły
6. Wzrost zaangażowania rodziców w życie szkoły

Wskaźnikami spełnienia wyznaczonych celów będą:

1. Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych
2. Liczba studentów na 1000 mieszkańców

3. Liczba osób z wykształceniem wyższym na 1000 mieszkańców
4. Liczba osób dorosłych korzystających z edukacji w formach szkolnych i pozaszkolnych

OBSZAR 5 – POLITYKA SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA

Z zakresu polityki społecznej i ochrony zdrowia pojawiają się takie problemy jak:

1. Problem niedostatecznej dostępności specjalistycznych usług zdrowotnych oferowanych na terenie miasta.
2. Problem alkoholu w przestrzeni publicznej – przekłada się to na obniżenie poziomu bezpieczeństwa na terenie gminy, a także obniżenie atrakcyjności turystycznej miasta.
3. Degradacja mienia publicznego – zniszczone mienie publiczne świadczy o trudnościach w utrzymaniu bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, jak również nie zachęca do odwiedzania miasta w celach rekreacyjnych i turystycznych.
4. Problem starzejącej się społeczności Łędzin – brak rodzin wielopokoleniowych, wiele osób napływowych, migracja osób młodych, co powoduje obciążenie MOPS i MZOZ na terenie miasta.
5. Problem bezpieczeństwa na terenie Łędzin - brak bezpieczeństwa w godzinach wieczornych, pojawiające się grupy młodzieży (także spoza miasta, np. pseudokibice) zachowujące się agresywnie.

Jako cele strategiczne w tym obszarze wyznaczono następujące:

1. Rozwój i specjalizacja oferty zdrowotnej gminy, szczególnie w zakresie usług rehabilitacyjnych
2. Tworzenie warunków dla skutecznej interwencji społecznej
3. Wzrost współpracy w zakresie pomocy społecznej i ochrony zdrowia między MOPS i MOZ a organizacjami pozarządowymi
4. Rozwój usług dla osób starszych na terenie miasta, a także rozwój infrastruktury dostępnej dla osób starszych

Wskaźnikami spełnienia wyznaczonych celów będą:

1. Liczba pracowników socjalnych na 1000 mieszkańców
2. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia
3. Liczba inicjatyw ngo w zakresie pomocy społecznej
4. Liczba osób realizujących kontrakty społeczne

5. Liczba nowootwartych poradni specjalistycznych
6. Liczba osób korzystających z opieki zdrowotnej w gminie
7. Liczba osób w wieku 60+, które zostały objęte wsparciem specjalistycznym
8. Liczba osób przyjezdnych korzystających z opieki zdrowotnej w Lędzinach